

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MELHIORA VATELĒ [MELCHIOR WATHELET]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 16. februārī¹

Lieta C-228/16 P

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI)
pret

Eiropas Komisiju

Apelācijas sūdzība — Valsts atbalsts — Atteikums izdot priekšrakstu par šķirējtiesas nolēmuma par elektroenerģijas tarifu, kāds *Alouminion SA* bija jāmaksā *DEI*, izpildes apturēšanu — Atteikums turpināt izskatīt *DEI* sūdzību saistībā ar apgalvoto valsts atbalstu, kas piešķirts *Alouminion SA* — Samazināti elektroenerģijas tarifi

I. Ievads

1. Savā apelācijas sūdzībā *Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI)* lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016. gada 9. februāra rīkojumu *DEI/Komisija* (T-639/14, nav publicēts, EU:T:2016:77, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais rīkojums”), kurā tā ir lēmusi izbeigt tiesvedību par *DEI* prasību atcelt Eiropas Komisijas 2014. gada 12. jūnija vēstuli COMP/E3/ON/AB/ark *2014/61460 (turpmāk tekstā – “apstrīdētā vēstule”), ar ko ir noraidītas *DEI* sūdzības saistībā ar valsts atbalstu.
2. Savos apelācijas sūdzības pamatos *DEI* apgalvo, ka, nolemjot izbeigt tiesvedību par tās prasību, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi vairākas kļūdas tiesību piemērošanā, ir pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausītai, ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā un ir sagrozījusi faktus, kā arī tās argumentus. Šajos pamatos nav celts neviens jauns tiesību jautājums, izņemot otro pamatu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa esot pārkāpusi labas pārvaldības, tiesiskās noteiktības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principus.
3. Tādējādi atbilstoši Tiesas lūgumam šie secinājumi attieksies uz otro apelācijas sūdzības pamatu, saistībā ar kuru rodas jautājumi par to, kā ir interpretējami principi, kas minēti 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki/Komisija* (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punktā, kurā Tiesa ir lēmusi, ka “ievērojot labas pārvaldības un tiesiskās drošības prasības, kā arī efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, ir jāuzskata, ka, pirmkārt, Komisija var atsaukt lēmumu izbeigt sūdzības par varbūtēji nelikumīga atbalsta izskatīšanu tikai tad, ja šādas atsaukšanas mērķis ir novērst šī lēmuma prettiesiskumu, un, otrkārt, tā nevar pēc šādas atsaukšanas atsākt procedūru agrākā stadijā nekā tieši tas brīdis, attiecībā uz kuru ir konstatēts prettiesiskums”.

¹ — Oriģinālvaloda – franču.

II. Tiesvedības priekšvēsture

4. *DEI* ir Grieķijas sabiedrība, kuras vairākuma akcionārs ir Grieķijas valsts. Tās galvenā darbības joma ir elektroenerģijas ražošana. Starp tās klientiem ir arī *Alouminion SA*. Pēc domstarpību rašanās starp šiem diviem uzņēmumiem par elektroenerģijas tarifu Grieķijas enerģētikas regulators (turpmāk tekstā – “*RAE*”) noteica provizorisku tarifu. 2012. gada 15. jūnija sūdzībā, kas adresēta Komisijai (turpmāk tekstā – “2012. gada sūdzība”), *DEI* ir apgalvojusi, ka šis tarifs liek tai elektroenerģiju *Alouminion* piegādāt par zemāku cenu nekā tirgus cena un ka tādējādi *RAE* šai sabiedrībai ir prettiesiski piešķirusi valsts atbalstu.

5. 2013. gada 31. oktobrī *DEI* un *Alouminion* izveidotā šķīrētiesa *DEI* piegādātās elektroenerģijas tarifu ar atpakaļejošu spēku noteica vēl zemāku par to, kādu iepriekš provizoriski bija noteicis *RAE*.

6. 2013. gada 23. decembrī *DEI* Komisijai iesniedza otru sūdzību (turpmāk tekstā – “2013. gada sūdzība”), apgalvojot, ka šķīrētises nolēmums ir uzskatāms par valsts atbalstu.

7. 2014. gada 6. maijā Komisija paziņoja *DEI* savu provizorisko vērtējumu, saskaņā ar kuru neesot bijis pamata turpināt izskatīt 2013. gada sūdzību, jo šķīrētises nolēmums neesot uzskatāms par valsts atbalstu. 2014. gada 6. jūnija vēstulē, atbildot Komisijai, *DEI* tai iesniedza papildu apsvērumus.

8. Apstrīdētajā vēstulē Komisija informēja *DEI*, ka informācija, kas ietverta *DEI* 2014. gada 6. jūnija vēstulē, nav tāda, kas varētu likt apšaubīt Komisijas 2014. gada 6. maija vēstulē ietverto provizorisko vērtējumu. Tā norādīja, ka šķīrētises nolēmums nav uzskatāms par pasākumu, kas būtu piedēvējams valstij, jo pēdējai minētajai nav iespējas noteikt šķīrētises nolēmuma saturu², ne arī nodrošināt *Alouminion* selektīvu priekšrocību. Tādējādi “Konkurences ĢD dienesti ir secinājuši, ka [2014. gada 6. jūnija vēstulē ietvertā informācija neesot] pietiekama, lai pamatotu jaunas sūdzības izmeklēšanu”.

III. Prasība Vispārējā tiesā atcelt apstrīdēto vēstuli un pārsūdzētais rīkojums

9. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 22. augustā, *DEI* lūdza atcelt Komisijas lēmumu, kas bija ietverts apstrīdētajā vēstulē.

10. 2014. gada 7. oktobra vēstulē, kas adresēta Vispārējās tiesas kancelejai, *DEI* un Komisija kopīgi lūdza uz sešiem mēnešiem, proti, līdz 2015. gada 7. aprīlim, apturēt tiesvedību Vispārējā tiesā, lai Komisija varētu atkārtoti izvērtēt prasības pieteikumā izvirzītos jautājumus. Šis lūgums tika apmierināts ar Vispārējās tiesas ceturtās palātas priekšsēdētāja 2014. gada 24. oktobra rīkojumu.

11. 2015. gada 25. martā Komisija pieņēma Lēmumu C(2015) 1942 *final* par iespējamu valsts atbalstu SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP), kas pēc šķīrētises nolēmuma piešķirts *Alouminion SA* elektroenerģijas tarifu, kuri ir zemāki par izmaksām, formā (turpmāk tekstā – “formālais lēmums”). Sava lēmuma 12. punktā Komisija precizēja, ka “sūdzībā šajā lietā [*DEI*] atsaucas arī uz [2012. gada sūdzību]. Šajā sūdzībā ir apgalvots, ka [*RAE*] Lēmumā Nr. 346/2012, ar kuru ir noteikts *Alouminion* piegādātās elektroenerģijas provizoriskais tarifs līdz brīdim, kad tiktu atrisinātas domstarpības starp abām pusēm par minēto tarifu, *DEI* ir bijis noteikts pienākums *Alouminion* piegādāt enerģiju par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu, un tādējādi ar to *Alouminion* tika piešķirts valsts atbalsts. Taču, tā kā šķīrētises nolēmums pilnībā un ar atpakaļejošu spēku aizstāja [*RAE*] noteikto provizorisko tarifu, Komisija uzskata, ka [2012. gada] sūdzībai vairs nav priekšmeta”.

2 — “[...] the State does not seem to have had the possibility to dictate the decision of the arbitration tribunal”.

12. 2015. gada 27. aprīļa un 2015. gada 19. jūnija vēstulēs, kas adresētas Vispārējās tiesas kancelejai, Komisija ir lūgusi Vispārējo tiesu konstatēt, ka pēc formālā lēmuma pieņemšanas prasībai, kas celta par apstrīdēto vēstuli, vairs nav priekšmeta un ka tiesvedība par šo jautājumu ir jāizbeidz. *DEI* savus apsvērumus par šo lūgumu Vispārējai tiesai iesniedza 2015. gada 3. jūlija vēstulē.

13. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2015. gada 29. jūnijā, *DEI* lūdza atcelt 2015. gada 25. marta lēmumu (lieta *DEI*/Komisija (T-352/15), pašlaik tiek izskatīta Vispārējā tiesā).

14. Pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka ir jāizbeidz tiesvedība par prasību atcelt apstrīdēto vēstuli, jo ar formālo lēmumu tā ir atcelta un formāli aizstāta, tādējādi tā vairs nepieder Savienības tiesiskajai kārtībai.

15. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka *DEI* argumenti neļauj apšaubīt šo secinājumu.

16. Pirmkārt, tā ir lēmusi, ka šajā rīkojumā tai nav bijis jālemj par formālā lēmuma tiesiskumu, jo uz to attiecas prezumpcija par iestāžu aktu tiesiskumu, kamēr vien tas netiek atsaukts, atcelts vai pasludināts par spēkā neesošu. Tādējādi tā ir noraidījusi argumentu, ka šis lēmums esot prettiesisks, prasībai lietā T-639/14 saglabājot priekšmetu.

17. Otrkārt, Vispārējā tiesa ir noraidījusi *DEI* apgalvojumu, saskaņā ar kuru tā esot saglabājusi interesi celt prasību pret apstrīdēto vēstuli, lai novērstu to, ka atklātais prettiesiskums, kas attiecas uz šķirējtiesas nolēmuma attiecināšanu uz Grieķijas valsti, nākotnē varētu atkārtoties. Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka šis apgalvotais prettiesiskums neparādās apstrīdētajā vēstulē un katrā ziņā jautājums par to, vai *DEI* ir vai nav pierādījusi, ka ir noticis noteikumu valsts atbalsta jomā pārkāpums, ir pret formālo lēmumu celtās prasības priekšmets.

18. Visbeidzot, treškārt, Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka tāpat ir jāizbeidz tiesvedība par prasību, ciktāl tā attiecas uz 2012. gada sūdzību, jo ar 2015. gada 25. marta lēmumu Komisija šo 2012. gada sūdzību ir netieši noraidījusi.

IV. Tiesvedība Tiesā

19. Savā apelācijas sūdzībā *DEI* lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto rīkojumu;
- nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā, lai tā lemtu par apelācijas sūdzības prasījumiem, kuros tā lūdz atcelt apstrīdēto vēstuli, un
- piespriest Komisijai atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus, kas radušies pirmajā instancē un apelācijas tiesvedībā.

20. Komisija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest *DEI* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

V. Par otro apelācijas sūdzības pamatu saistībā ar labas pārvaldības, tiesiskās noteiktības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu pārkāpumu

A. Lietas dalībnieku argumentācija

21. *DEI* apgalvo, ka, pieņemot formālo lēmumu, Komisija ir atsaukusi apstrīdēto vēstuli, neievērojot prasības, kas izriet no 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783). No minētā sprieduma 70. un 71. punkta izrietot, ka tiesību akta atsaukšana ir pieļaujama, lai novērstu prettiesiskumu, ar nosacījumu, ka atsaukšanas vai aizstāšanas aktā ir norādīta atsauktajā aktā pieļautā prettiesiskuma būtība. Tā kā formālā lēmuma gadījumā tā neesot, Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 39.–41. punktā šo prasību neesot ņēmusi vērā un tādējādi esot pārkāpusi labas pārvaldības, tiesiskās noteiktības un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principus.

22. Komisija uzskata, ka pārsūdzētā rīkojuma 38.–51. punktā ir ietverti vien pakārtoti apsvērumi. Tādējādi otrais apelācijas sūdzības pamats, kas vērsti pret vienu no šiem apsvērumiem, esot acīmredzami neiedarbīgs.

23. Katrā ziņā šie argumenti esot jānoraida kā nepamatoti, jo formālais lēmums pilnībā atbilstot prasībām, kas izriet no 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punkta.

24. Proti, Komisija apstrīdēto vēstuli esot atcēlusi ar atpakaļejošu spēku tādēļ, ka tai esot bijis formas trūkums. Saistībā ar valsts atbalstu Komisijai, ja tā pēc sākotnējas pārbaudes konstatē, ka paziņotais pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu, esot jāpieņem formāls lēmums saskaņā ar Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV 1999, L 83, 1. lpp.)³, 4. pantu.

25. Turklāt pēc apstrīdētās vēstules atsaukšanas Komisija neesot atsākusi procedūru stadijā, kas būtu agrāka par to, kurā konstatēts prettiesiskums. Tā kā šīs vēstules mērķis esot bijis noslēgt sākotnējas izskatīšanas stadiju, Komisija, pamatojoties uz Regulas Nr. 659/1999 4. pantu, esot pamatoti pieņēmusi formālu lēmumu ar tādu pašu mērķi. Būtu citādi, ja Komisija būtu vienkārši atsaukusi apstrīdēto vēstuli, neslēdzot sākotnējas izskatīšanas stadiju.

26. Visbeidzot, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips neesot pārkāpts, jo lietas T-352/15 ietvaros *DEI* būs iespēja apstrīdēt formālo lēmumu un apgalvot, ka Komisijai saistībā ar 2012. un 2013. gada sūdzībām būtu vajadzējis rīkoties citādi.

B. Vērtējums

27. Manuprāt, pārsūdzētā rīkojuma 39.–41. punktā, kas minēti *DEI* apelācijas sūdzībā, nav iekļauti *ad abundantiam* apsvērumi, jo tad, ja *DEI* būtu taisnība attiecībā uz to, kā ir jāinterpretē 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punkts, Vispārējā tiesa nebūtu varējusi lemt, ka tiesvedība ir jāizbeidz. Tādējādi *DEI* otro pamatu nevar noraidīt kā neiedarbīgu.

28. Tomēr es uzskatu, ka tas ir nepamatots un ir jānoraida turpmāk minēto iemeslu dēļ.

3 — Kopš 2015. gada oktobra šī regula ir aizstāta ar Padomes 2015. gada 13. jūlija Regulu (ES) 2015/1589, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.). Šajos secinājumos es atsaukšos uz Regulas Nr. 659/1999 konsolidēto versiju, kura bija piemērojama apstrīdētās vēstules datumā, proti, 2014. gada 12. jūnijā.

1. Ievada apsvērumi

29. Eiropas Savienības iestāžu tiesības atsaukt savus aktus skar, no vienas puses, tiesiskuma un tiesiskās palāvības aizsardzības principus un, no otras puses, attiecīgā akta labvēlīgo vai nelabvēlīgo raksturu personai vai personām, uz kurām tie attiecas⁴.

30. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru⁵ Savienības iestādes aktu, ar kuru tiek noteiktas subjektīvas tiesības, *principā* nevar atsaukt, ja tas ir tiesisks akts, jo tad, kad subjektīvās tiesības ir iegūtas, nepieciešamība saglabāt uzticību tādējādi radītās situācijas stabilitātei ir pārāka par iestādes, kura vēlas atcelt savu lēmumu, interesēm. Šajā judikatūrā nav precizēti izņēmuma apstākļi, kādos šādu tiesisku aktu var atsaukt.

31. Savukārt iestāde, kas konstatē, ka kāds no tās aktiem, ar kuru ir piešķirtas subjektīvas tiesības, ir prettiesisks, saprātīgā termiņā var to atsaukt ar atpakaļejošu spēku, taču ievērojot robežas, ko nosaka tiesiskās palāvības aizsardzības princips, kas attiecināms uz akta saņēmēju, kurš varētu būt palāvis uz tā tiesiskumu⁶.

32. Taču, kā Tiesa jau ir lēmusi, šie principi nav piemērojami nelabvēlīgiem aktiem⁷. Proti, iestādes šādus aktus var atsaukt ar atpakaļejošu spēku, turklāt neatkarīgi no tā, vai attiecīgais akts ir vai nav tiesisks. Tā kā nelabvēlīga akta atsaukšana ir labvēlīga ieinteresētajai personai, šāda atsaukšana nevar būt pretrunā tiesiskās palāvības aizsardzības principam⁸.

33. Manuprāt, tas pats attiecas arī uz nelabvēlīga akta daļēju atsaukšanu. Proti, pat ja nelabvēlīgā ietekme saglabājas, akta daļēja atsaukšana ieinteresētajai personai ir labvēlīga, jo samazina domstarpību vai nelabvēlīgas ietekmes apmēru.

2. 2010. gada 16. decembra spriedums *Athinaiki Techniki/Komisija* (C-362/09 P, EU:C:2010:783)

34. Lieta, kurā ir pasludināts minētais spriedums, tāpat kā šī lieta attiecās uz valsts atbalstu, proti, *Athinaiki Techniki AE* sūdzību par iespējamu valsts atbalstu, kuru Grieķija publiskā iepirkuma procedūrā “Casino Mont Parnès” esot piešķirusi konsorcijam *Hyatt Regency*. Minētajā lietā Komisija sākotnēji nolēma izbeigt *Athinaiki Techniki* sūdzības izskatīšanu, taču pēc 2008. gada 17. jūlija sprieduma *Athinaiki Techniki/Komisija* (C-521/06 P, EU:C:2008:422)⁹ tā atsauca savu lēmumu izbeigt sūdzības izskatīšanu un atkārtoti uzsāka lietas izskatīšanu, no jauna aicinot *Athinaiki Techniki* iesniegt pierādījumus, kas liecina par prettiesiska valsts atbalsta piešķiršanu.

4 — Skat. Craig, P., *EU Administrative Law*, 2. izd., Oxford University Press, 2012, 16. nodaļa.

5 — Skat. spriedumus, 1957. gada 12. jūlijs, *Algera u.c./Kopējā asambleja* (7/56 un 3/57 līdz 7/57, EU:C:1957:7); 1961. gada 22. marts, *Snupat/Augstā iestāde* (42/59 un 49/59, EU:C:1961:5); 1965. gada 13. jūlijs, *Lemmerz-Werke/Augstā iestāde* (111/63, EU:C:1965:76), kā arī 1983. gada 22. septembris, *Verli-Wallace/Komisija* (159/82, EU:C:1983:242, 8. punkts).

6 — Skat. spriedumus, 1978. gada 9. marts, *Herpels/Komisija* (54/77, EU:C:1978:45, 38. punkts); 1982. gada 3. marts, *Alpha Steel/Komisija* (14/81, EU:C:1982:76, 10. punkts); 1987. gada 26. februāris, *Consorzio Cooperativo d'Abruzzo/Komisija* (15/85, EU:C:1987:111, 12. punkts), kā arī 1997. gada 17. aprīlis, *de Comptel/Parlaments* (C-90/95 P, EU:C:1997:198, 35. punkts).

7 — Skat. spriedumu, 2010. gada 16. decembris, *Athinaiki Techniki/Komisija* (C-362/09 P, EU:C:2010:783, 60. punkts). Šajā ziņā skat. arī 80. punktu secinājumos, kurus ģenerālvokāts Ī. Bots [Y. Bot] sniedzis lietā *Athinaiki Techniki/Komisija* (C-362/09 P, EU:C:2010:492).

8 — Skat. Craig, P., minēts iepriekš, 558. lpp.

9 — Minētajā spriedumā Tiesa konstatēja, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka *Athinaiki Techniki* ir cēlusi prasību atcelt tiesību aktu, kas nerada juridiskas sekas un tādējādi nav bijis tāds, par kuru var celt prasību saskaņā ar LESD 263. pantu. Tādēļ tā atcēla 2009. gada 27. novembra rīkojumu *Athinaiki Techniki/Komisija* (T-94/05 RENV, nav publicēts, EU:T:2009:471) un nodeva atpakaļ tai lietu, lai tā lemtu par *Athinaiki Techniki* prasījumiem par Komisijas pirmā lēmuma, ar kuru pēdējā minētā nolēma izbeigt *Athinaiki Techniki* sūdzības izskatīšanu, atcelšanu.

35. Tādējādi tā *Athinaiki Techniki* sūdzības sākotnējās izskatīšanas procedūru atsāka no sākuma, nevis no brīža, kurā iestājās 2008. gada 17. jūlija spriedumā *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-521/06 P, EU:C:2008:422) konstatētais prettiesiskums, proti, no brīža, kad Komisijai bija jāizlemj – vai nu konstatēt, ka atbalsts nepastāv, vai necelt iebildumus, vai arī uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 4. panta 2.–4. punkta un 20. panta 2. punkta pēdējās daļas noteikumiem.

36. Kā ģenerālvokāts Ī. Bots ir norādījis savu secinājumu lietā *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:492) 101. punktā, atkārtoti aicinot *Athinaiki Techniki* iesniegt pierādījumus, kas liecina par prettiesiska atbalsta piešķiršanu, Komisija [uzņēmumam] lika ““grie[zties] pa apli”. [..] Atzīstot, ka šāda atsauksana ir likumīga, tas varētu ļaut Komisijai ilgstoši atrasties bezdarbības stāvoklī, pretēji tās pienākumiem valsts atbalsta jomā, tādēļ, ka [..] šai iestādei pietiek ar to, ka tā izbeidz ieinteresētā lietas dalībnieka iesniegtās sūdzības izskatīšanu, pēc tam, kad šis dalībnieks ir iesniedzis prasību, no jauna atklāj iepriekšējās izskatīšanas procedūru un atkārtoti šīs darbības tik daudz reižu, cik nepieciešams, lai izvairītos no savu darbību pārbaudes tiesā”.

37. Tiesa ir skaidri apstiprinājusi šo ģenerālvokāta Ī. Bota analīzi, 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 68. punktā nospriežot, ka “ja Komisijai būtu atļauts atsaukt tādu aktu kā apstrīdētais tiesību akts tādos apstākļos kā šajā lietā, tā iepriekšējās izskatīšanas procedūras laikā varētu bezgalīgi atrasties bezdarbības stāvoklī, pretēji pienākumiem, kas tai noteikti Regulas Nr. 659/1999 13. panta 1. punktā un 20. panta 2. punktā, un izvairīties no jebkādas pārbaudes tiesā. Kā secinājumu 101. punktā ir norādījis ģenerālvokāts [Ī. Bots], šai iestādei pietiktu ar to, ka tā izbeidz ieinteresētās personas iesniegtās sūdzības izskatīšanu, pēc tam, šai personai ceļot prasību, atsaukt lēmumu par sūdzības izskatīšanas izbeigšanu, vēlreiz uzsākt iepriekšējās izskatīšanas procedūru un atkārtot šīs darbības tik daudz reižu, cik nepieciešams, lai izvairītos no savu darbību pārbaudes tiesā”.

38. Tieši tāpēc, lai izvairītos no šādas situācijas, ko varētu kvalificēt kā procedūras ļaunprātīgu izmantošanu no Komisijas puses, Tiesa minētā sprieduma 70. punktā ir lēmusi, ka “ievērojot labas pārvaldības un tiesiskās drošības prasības, kā arī efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, ir jāuzskata, ka, pirmkārt, Komisija var atsaukt lēmumu izbeigt sūdzības par varbūtēji nelikumīga atbalsta izskatīšanu tikai tad, ja šādas atsaukšanas mērķis ir novērst šī lēmuma prettiesiskumu, un, otrkārt, tā nevar pēc šādas atsaukšanas atsākt procedūru agrākā stadijā nekā tieši tas brīdis, attiecībā uz kuru ir konstatēts prettiesiskums”.

39. Uz šāda pamata tā minētā sprieduma 74. punktā ir lēmusi, ka Komisijai nebija tiesību atsaukt apstrīdēto tiesību aktu un ka Vispārējā tiesa nevarēja spriest, ka tiesvedība ir jāizbeidz.

40. Minētā sprieduma 70. punktā, kurš galvenokārt tiek apspriests otrajā apelācijas sūdzības pamatā, Tiesa secīgi ir paredzējusi divus kumulatīvus nosacījumus, kas jāizpilda, lai lēmuma izbeigt sūdzības izskatīšanu atsauksana būtu tiesiska.

3. Piemērošana šajā lietā

a) Galvenokārt

41. Ir jāatzīst, ka klasiskā noteikuma attiecībā uz aktu atsaukšanu, saskaņā ar kuru nelabvēlīgu aktu var vienkārši atsaukt, piemērošana saistībā ar valsts atbalstu ir jāizslēdz attiecībā uz Komisijas lēmumiem, kuros pēc sūdzības sākotnējās izskatīšanas procedūras tiek konstatēts, ka valsts atbalsts nepastāv, vai netiek izvirzīti iebildumi. Proti, Regulas Nr. 659/1999 4. pantā Komisijai ir noteikts pienākums šīs procedūras beigās pieņemt lēmumu.

42. Ņemot vērā minēto, no 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) neizriet, ka Tiesa būtu vēlējusies izvirzīt jaunu noteikumu saistībā ar tiesību aktu atsaukšanu vienīgi attiecībā uz lēmumiem izbeigt sūdzību saistībā ar valsts atbalstu izskatīšanu. Tādējādi minētā sprieduma 70. punkta, kurā ir paredzēts pirmais nosacījums, proti, ka lēmuma atsaukšana var notikt vienīgi tad, “ja šādas atsaukšanas mērķis ir novērst šī lēmuma prettiesiskumu”¹⁰, gramatiska interpretācija paredz, ka jebkādu citu iemeslu dēļ atsaukšana nav iespējama.

43. Šāda interpretācija, kas liedz atsaukt jebkuru tiesisku nelabvēlīgu aktu, man šķiet pārāk stingra, ņemot vērā iemeslu, kādēļ Tiesai ir nācies izskatīt lietu, kurā pasludināts 2010. gada 16. decembra spriedums *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783), kā tas ir izdarīts šā sprieduma 70. punktā.

44. Kā esmu norādījis šo secinājumu 36. un 37. punktā, atsaucot lēmumu par *Athinaiiki Techniki* sūdzības izskatīšanas izbeigšanu un aicinot pēdējo minēto iesniegt jaunus apsvērumus, Komisija, no vienas puses, ir pagarinājusi bezdarbības periodu attiecībā uz savu pienākumu pieņemt lēmumu, kas izriet no Regulas Nr. 659/1999 4. panta, proti, vai nu konstatēt, ka atbalsts nepastāv, vai necelt iebildumus, vai arī uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru. No otras puses, tā ir likusi *Athinaiiki Techniki* “griezties pa apli”, jo sākotnējas pārbaudes procedūra atsākās no nulles.

45. Minētā sprieduma 70. punktā nolemjot, ka “Komisija var atsaukt lēmumu izbeigt sūdzības par varbūtēji nelikumīga atbalsta izskatīšanu tikai tad, ja šādas atsaukšanas mērķis ir novērst šī lēmuma prettiesiskumu”, Tiesa mērķēja uz šo bezdarbības stāvokli, kādā Komisija atradās, lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 4. pantu tai bija pienākums pieņemt lēmumu. Tas skaidri izriet no minētā sprieduma 64. un 68. punkta, kuros Tiesa nepārprotami atsauca uz risku “ilgstoši saglabāt bezdarbības stāvokli”, kā arī no ģenerālvokāta Ī. Bota secinājumu lietā *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:492) 101. punkta.

46. Manuprāt, pamatojoties uz minētā sprieduma 70. punkta teleoloģisku un saprātīgu interpretāciju un šo secinājumu 29.–33. punktā izklāstītajiem ievada apsvērumiem, tiesisku lēmumu izbeigt sūdzības izskatīšanu, kas pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 659/1999 4. pantu, var atsaukt, ciktāl šā atsaukuma dēļ neiestājas Komisijas bezdarbības stāvoklis, kas nenotiktu gadījumā, ja šādu lēmumu aizstātu ar citu lēmumu izbeigt sūdzības izskatīšanu vai lēmumu necelt iebildumus, vai arī lēmumu uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru.

47. Šajā lietā tā nav.

48. Proti, šajā lietā ar apstrīdēto vēstuli Komisija informēja *DEI* par savu lēmumu neturpināt 2013. gada sūdzības izskatīšanu, jo šķirējtiesas nolēmums, ar kuru ar jaunu elektroenerģijas tarifu tika aizstāts tarifs, par kuru bija iesniegta 2012. gada sūdzība, neesot uz valsti attiecināms pasākums, tas neesot radījis *Alouminion* selektīvu priekšrocību un tādējādi tas neesot bijis uzskatāms par valsts atbalstu. Tā nenonāca bezdarbības stāvoklī, kura dēļ *DEI* nāktos “griezties pa apli”, kā arī neatsāka sākotnējas izskatīšanas stadiju.

49. Tādējādi apstrīdētās vēstules atsaukšana bija tiesiska un tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas, kas noteikta pārsūdzētajā Vispārējās tiesas rīkojumā, man šķiet pamatota.

10 — Precīzi tulkojot minētā sprieduma redakciju grieķu valodā – jo grieķu valoda bija tiesvedības valoda minētajā lietā –, tajā ir norādīts, ka Komisija šādu lēmumu var atsaukt “vienīgi tālab, lai labotu kļūdu, kuras dēļ attiecīgais lēmums ir prettiesisks” (*μόνο για να επανορθώσει έλλειψη νομιμότητας από την οποία πάσχει η εν λόγω απόφαση*). Mans izcēlums.

b) Pakārtoti

50. Ja Tiesa noraida 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punkta teleoloģisko interpretāciju un izmanto gramatisko interpretāciju, ir jāizvērtē, vai šajā lietā Komisija ir atsaukusi apstrīdēto vēstuli, lai “novērst[u] šī[s] [vēstules] prettiesiskumu, un, otrkārt, tā nevar pēc šādas atsaukšanas atsākt procedūru agrākā stadijā nekā tieši tas brīdis, attiecībā uz kuru ir konstatēts prettiesiskums”, kas nozīmētu, ka ir jāanalizē formālais lēmums.

51. Ar šo lēmumu Komisija apstrīdēto vēstuli ir grozījusi divos aspektos, tomēr nemainot ne sava lēmuma virzienu, ne rezultātu.

52. Pirmkārt, formālais lēmums mainīja formu, kādā bija noformēta apstrīdētā vēstule. Pēdējā minētā, kurā bija iekļauts lēmums, ka šķirējtiesas nolēmums nav uzskatāms par valsts atbalstu, bija vēstule, kuru parakstījis Komisijas ierēdnis, savukārt formālo lēmumu ir parakstījis par valsts atbalsta jautājumiem atbildīgais Komisijas loceklis.

53. Otrkārt, nemainot lēmuma, saskaņā ar kuru šķirējtiesas nolēmums nav uzskatāms par valsts atbalstu, rezultātu, ar formālo lēmumu tika grozīta apstrīdētās vēstules motivācija, ciktāl Komisija bija atteikusies no savas argumentācijas par to, ka šķirējtiesas nolēmums neesot uz valsti attiecināms pasākums. Savā formālajā lēmumā Komisija, piemērojot privāta ieguldītāja kritēriju, vienīgi izvērtēja, vai šķirējtiesas nolēmums radīja priekšrocību *Alouminion*.

1) Lēmuma formas grozīšana

54. Attiecībā uz Komisijas lēmuma, saskaņā ar kuru šķirējtiesas nolēmums neesot uzskatāms par valsts atbalstu, formas grozīšanu Regulas Nr. 659/1999 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka, “ja Komisija pēc iepriekšējas izskatīšanas konstatē, ka paziņotais pasākums nav atbalsts, tā nostiprina minēto konstatējumu ar *lēmumu*”¹¹. Savukārt attiecībā uz ieinteresēto personu, piemēram, *DEI*, tiesībām šīs regulas 20. panta 2. punkta trešajā daļā ir paredzēts, ka “Komisija sūdzības iesniedzējam nosūta ar sūdzību saistītās lietas *lēmuma* kopiju”¹².

55. Sava atbildes raksta 31. punktā Komisija atzīst, ka apstrīdētajai vēstulei ir piemītis prettiesisks raksturs, jo tā nav bijusi tādā formā, kādā ir noteikta saskaņā ar Regulu Nr. 659/1999, un ka *DEI* ir zinājusi par šo formas trūkumu, jo to Vispārējā tiesā ir minējusi kā pirmo pamatu apstrīdētās vēstules atcelšanai.

56. Neatkarīgi no 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. panta šauras un gramatiskas vai plašas un teleoloģiskas interpretācijas prettiesiska nelabvēlīga akta atsaukšana noteikti ir iespējama, lai šis prettiesiskums tiktu novērsts. Ieinteresētajai personai nevar būt nekāda tiesiska palāvība uz to, ka prettiesiskais tiesību akts tiks saglabāts, jo tas būtu pretrunā tiesiskuma principam, kas ir jāievēro Savienības iestādēm.

57. Turklāt nav apstrīdams, ka Komisija neatsāka procedūru agrākā stadijā par to, kurā formas trūkums radies. Gan ar apstrīdēto vēstuli, gan formālo lēmumu tika noslēgta sākotnējās izskatīšanas stadija.

58. No iepriekš minētā izriet, ka attiecībā uz lēmuma, saskaņā ar kuru šķirējtiesas nolēmums nav valsts atbalsts, formas grozīšanu Komisijas formālajā lēmumā ir ievēroti principi, uz kuriem Tiesa ir atsaukusies 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punktā.

11 — Mans izcēlums.

12 — Mans izcēlums.

2) Lēmuma pamatojuma grozīšana

59. Attiecībā uz lēmuma pamatojuma grozīšanu Komisija neatzīst, ka apstrīdētās vēstules pamatojumam būtu piemēris prettiesisks raksturs. Neatkārtojot argumentu par to, ka šķirējtiesas nolēmums neesot attiecināms uz valsti, Komisija vienkārši nolēma šo argumentu atņemt.

60. Tieši tā paša iemesla dēļ un balstoties uz 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki* /Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. punktu, *DEI* apgalvo, ka apstrīdētās vēstules atsaukšana ir bijusi prettiesiska, jo šāda atsaukšana esot atļauta vienīgi, lai novērstu prettiesiskumu, un ar nosacījumu, ka atsaukšanas vai aizstāšanas tiesību aktā ir norādīta atsauktajā aktā pieļautā prettiesiskuma būtība.

61. Manuprāt, šo secinājumu 40.–46. punktā izklāstīto iemeslu dēļ minētā sprieduma 70. punktā izklāstītie principi neliedz Komisijai atsaukt apstrīdēto vēstuli un grozīt lēmuma izbeigt *DEI* sūdzības izskatīšanu pamatojumu tādā veidā, kā tas ir izdarīts, jo šīs atsaukšanas dēļ netika bezgalīgi saglabāts Komisijas bezdarbības stāvoklis un tā nelika *DEI* “griezties pa apli”¹³.

62. Formālais lēmums ne tikai noslēdz sākotnējas izskatīšanas procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 20. panta 2. punkta trešo daļu, bet tam ir arī tāds pats virziens kā apstrīdētajai vēstulei un tas *DEI* piedāvā acimredzami sīkāku un dziļāku pamatojumu par priekšrocības neesamību nekā apstrīdētajā vēstulē sniegtais. Tādējādi formālajā lēmumā ir ievērots Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 1. punktā un 2. punkta c) apakšpunktā pasludinātais labas pārvaldības princips.

63. Turklāt, kā ir norādījusi Komisija, *DEI* ir iesniegusi apelācijas sūdzību par formālo lēmumu, uz kuru attiecas Vispārējā tiesā izskatāmā lieta *DEI*/Komisija (T-352/15). Šīs tiesvedības laikā *DEI* būs iespēja apgalvot, ka Komisijai pēc tās sūdzībām būtu jārikojas citādi. Šajā ziņā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips nekādi netiek pārkāpts.

64. Šo vērtējumu neapšaubā *DEI* arguments, ka apstrīdētās vēstules atsaukšanas dēļ tai ir tikusi atņemta iespēja apstrīdēt šķirējtiesas nolēmuma attiecināmības uz valsti neesamību, uz kuru šajā vēstulē norāda Komisija.

65. Šajā sakarā es norādu, ka patiesībā, tā kā valsts atbalsta esamības četri nosacījumi ir kumulatīvi¹⁴, Komisijas lēmuma neizskatīt *DEI* sūdzības pamatojuma grozīšana neradīja tai nekādu kaitējumu, jo, šādi rīkojoties, Komisija strīda tvērumu no diviem kritērijiem sašaurināja līdz vienam kritērijam, proti, par priekšrocības pastāvēšanu. Šajā ziņā nelabvēlīga akta daļēja atsaukšana *DEI* bija labvēlīga, un nevar uzskatīt, ka tā būtu pretrunā tiesiskās palāvēības aizsardzības principam.

66. Iespējams, ka atbilde varētu atšķirties, ja pēc iespējamās formālā lēmuma atcelšanas Komisija pieņemtu jaunu lēmumu, kam būtu tāds pats virziens kā formālajam lēmumam un kas balstītos uz šķirējtiesas nolēmuma attiecināmības uz valsti neesamību. Taču tā (vēl) nav šajā lietā un par to nevar lemt šīs apelācijas sūdzības ietvaros.

13 — Skat. tālruna izteiksmi, kādu ģenerālvokāts Ī. Bots ir izmantojis savu secinājumu lietā *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:492) 101. punktā. Skat. arī šo secinājumu 36. un 37. punktu.

14 — No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai uz pasākumu kā uz valsts atbalstu varētu attiekties LESD 107. panta 1. punkts, pirmkārt, tam jābūt valsts iejaukšanās pasākumam vai pasākumam, kurā ir izmantoti valsts līdzekļi (šeit aplūkots nosacījums); otrkārt, tam jābūt tādā, kas varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm; treškārt, tam jāpiešķir priekšrocība tā saņēmējam (nosacījums, kas iekļauts formālā lēmuma pamatojumā), un, ceturtkārt, tam jābūt tādā, kas kropļo vai draud kropļot konkurenci, turklāt šie nosacījumi ir kumulatīvi. Šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 1. jūlijs, *Chronopost un La Poste/UFEX* u.c. (C-341/06 P un C-342/06 P, EU:C:2008:375, 121. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

67. Pilnības labad vēl piebildešu, ka jebkurā gadījumā *DEI* argumentiem nevar piekrist arī, pamatojoties uz 2010. gada 16. decembra sprieduma *Athinaiiki Techniki*/Komisija (C-362/09 P, EU:C:2010:783) 70. panta ļoti šauru un gramatisku interpretāciju. Pirmkārt, apstrīdētās vēstules atsaukšana ir notikusi, lai novērstu pretiesiskumu, proti, formas trūkumu. Otrkārt, pieņemot formālo lēmumu pēc apstrīdētās vēstules atsaukšanas, Komisija neatsāka procedūru stadijā pirms tā brīža, kurā formas trūkums radās.

68. No iepriekš minētā izriet, ka lēmuma izbeigt sūdzības izskatīšanu atsaukšana, lai novērstu pretiesiskumu, neatsākot procedūru stadijā pirms tā brīža, kurā pretiesiskums ir radies, nekļūst pretiesiska, ja jaunajā [tiesību] aktā tā autors pamatojumu ir grozījis tā, ka tas kļuvis labvēlīgāks ieinteresētajai personai.

VI. Secinājumi

69. Šo iemeslu dēļ un neskarot citu apelācijas sūdzības pamatu pārbaudi, es ierosinu Tiesai noraidīt otro apelācijas sūdzības pamatu.